

Waarom de wetenschap aandacht moet besteden aan *De Geheime Leer*

– Steven Freeman

In een recent artikel in *Astronomy Now* getiteld *Beyond Cosmology* geeft Russel Stannard, emeritus hoogleraar natuurkunde aan de Open Universiteit, blijk van een gemoedstoestand die typerend is zelfs voor topwetenschappers wanneer hij de duistere logica onder de loep neemt van een kosmische oerknal die een door een (Christelijke) God verordonneerd universum creëert. Hij schrijft: 'Als God de oorzaak was van de oerknal, zou Hij bestaan moeten hebben vóór de oerknal... Maar volgens moderne kosmologie zag de oerknal niet alleen het ontstaan van de inhoud van het Universum, maar ook het ontstaan van tijd en ruimte... het is niet zinnig om te bedenken dat God bestond voor de oerknal en dat hij handelde als de oorzaak ervan.'

De heer Freeman is lid van de Theosofische Vereniging in Engeland en voormalig onderwijzer.

De professor staat duidelijk perplex door de eeuwenoude vraag: wat was er het eerst, de kip of het ei? Voor theosofen is de vraag naïef. In *De Geheime Leer* zegt H.P. Blavatsky:

...het heelal van de verschijnselen of het zichtbare heelal is het uiteindelijke resultaat van de lange keten van kosmische krachten die zo achtereenvolgens in beweging worden gebracht (... door een uitbreiding van de goddelijke essentie).

Zij vervolgt:

Op soortgelijke manier heeft, als de passieve toestand weer intreedt, een samen-trekking plaats van de goddelijke essentie en wordt het voorafgaande scheppingswerk geleidelijk en stap voor stap teniet gedaan. Het zichtbare heelal wordt ontbonden, zijn bouwstoffen worden verspreid en eenzaam en alleen hangt de 'duisternis' weer over de 'afgrond'... een uitademing van de 'onbekende essentie' brengt de wereld voort en een inademing doet deze verdwijnen.'
(SD I, p. 4)

Theosofen begrijpen dat het bestaan van ons heelal – waarvan de wetenschap ons vertelt dat zij ongeveer 14 miljard jaar geleden ontstaan is – gewoon veroorzaakt wordt door eeuwige en onveranderlijke wetten die talloze heelallen geschapen en vernietigd heeft en dat eeuwig zal blijven doen.

De Boeddha heeft ons geleerd dat het zinloos is te trachten de Eerste Beweging of de Eerste Oorzaak achter de wereld van verschijnselen te begrijpen, daar dit buiten het menselijk begripsvermogen valt.

De Boeddha heeft ons geleerd dat het zinloos is te trachten de Eerste Beweging of de Eerste Oorzaak achter de wereld van verschijnselen te begrijpen, daar dit buiten het menselijk begripsvermogen valt.

Professor Stannard lijkt een begrijpelijke maar gewoontegetrouwe vergissing van het westers denkvermogen te maken door te proberen de bekende wetenschappelijke feiten in de dwangbuis te persen van de christelijke theologie – die zich een kosmische, mensachtige God verbeeldt die de wereld en de hemelen met de hand geschapen heeft door een methode waar de wetenschap niets van weet. Geen wonder dat de professor oog in oog staat met een logische inconsistentie.

De dochter van Albert Einstein beweerde dat haar vader altijd een exemplaar van *De Geheime Leer* op zijn bureau had liggen. Mijn eigen ervaring als niet-wetenschapper, vooral op het gebied van kosmologie en quantumfysica, heeft mij geleerd dat ik voorzichtig kan terugverwijzen naar het grote boek van Mevrouw Blavatsky, een document dat wij kunnen vertrouwen.

Ik wil graag uitleggen waarom ik zo'n vertrouwen heb in HPB. Toen *De Geheime Leer* werd uitgegeven in 1888, waren natuurkundigen er zeker van dat het atoom de kleinste mogelijke eenheid van materie was; dat was de opvatting geweest van de

Oude Grieken, werd later bevestigd door Newton, en de Victoriaanse wetenschappers waren het hier mee eens. Maar HPB was het met hen allen oneens. Zij schreef:

Het atoom is elastisch, dus het is deelbaar en moet uit deeltjes of uit subatomen bestaan... ze zijn eveneens onderhevig aan deelbaarheid. En zo ad infinitum... De hele wetenschap van het occultisme is gebouwd op de leer van de bedrieglijke aard van de stof en op de oneindige deelbaarheid van het atoom. Zij biedt eindeloze uitzichten op substantie, bezielt door de goddelijke adem van haar ziel... (SD I, pp. 519-20)

Met deze woorden liep HPB overduidelijk vooruit op de huidige tijd van de quantumfysica.

In de volgende decaden werd het atoom gesplitst door Rutherford, werden neutronen en elektronen ontdekt en nu weten wij dat atomen quarks, strengen en meer dan 200 elementaire deeltjes omvatten en voorzover de moderne wetenschappers weten is het atoom uiteindelijk oneindig deelbaar. Toch stond HPB in haar tijd alleen in haar belachelijke uitspraak dat er eenheden zoals subatomaire deeltjes bestonden!

Negentiende-eeuwse wetenschappers werden in verwarring gebracht door zonne-warmte en lichtuitstraling, waarvan ze dachten dat het onmogelijk was in het vacuüm van de ruimte: dus stelden zij de hypothese van het bestaan van een onnaspeurbare substantie genaamd 'ether' die de hele kosmische ruimte doordringt en optreedt als het medium waardoor de zonne-energie onze planeet bereikt. Victoriaanse wetenschappers en spiritualisten predikten enige tijd hetzelfde over etherische substantie; maar toen het gemakkelijker geweest was om het met hen eens te zijn, ging HPB vooral met de wetenschappers in discussie. Zij schreef in *De Geheime Leer*:

De officiële wetenschap weet tot heden niets over de samenstelling van de ether. Laat de wetenschap het materie noemen

als zij dat wil. Het is echter noch als akâsa, noch als de ene heilige Ether van de Grieken te vinden in een van de aan de moderne natuurkundigen bekende stoftoestanden. (SDI, p. 487)

HPB citeert uitvoerig Dr. B.W. Richardson, die het volgende schreef:

... (a) De Ruimte, tussen de sterren, tussen de planeten, tussen de stof en tussen de organismen, is geen vacuüm, maar is gevuld met een ijl fluïdum of gas, dat we bij gebrek aan een beter woord nog steeds... Aether kunnen noemen. Dit fluïdum, dat onveranderlijk van samenstelling, onverwoestbaar en onzichtbaar is, doordringt alles en alle stof; de kiezelsteen in de stromende beek, de boom die er overheen hangt, de mens die ernaar kijkt... Een wereld is opgebouwd in een etherisch fluïdum en beweegt door een zee daarvan. (SDI, p. 527)

Maar toen vroeg in de 20e eeuw elektromagnetische krachtvelden ontdekt werden door wetenschappers, en toen bewezen werd dat dit de ware manier was waardoor energie zich door de ruimte beweegt, liet de wetenschap direct zijn hypothetische etherische substantie vallen – zij was niet langer nodig en de ruimte was uiteindelijk toch leeg! Dit zou HPB en anderen voor schut hebben kunnen laten staan, maar dat is niet gebeurd. Tegenwoordig aanvaarden vele wetenschappers dat alle materiële verschijnselen voortkomen uit een onzichtbaar en tot nu toe onmeetbaar energieveld, bekend als het punt-nul-energieveld, of het quantum-vacuüm. Dit massieve en alomtegenwoordige energieveld doordringt alle materie en alle ruimte – precies op de manier die zo welsprekend beschreven is door Dr. Richardson! Door experimenten is aangetoond dat het punt-nul-energieveld verschijnt wanneer alle andere, meer conventionele vormen van energie verdwijnen – op het nulpunt. Dit veld is beschreven als een bijna oneindige energiezee waaruit deeltjes materie tevoorschijn komen in ons materiële heelal. Wij kunnen het niet ge-

waarworden door onze fysieke zintuigen, behalve door bewust te worden van zijn bijproduct – onszelf en het materiële heelal.

De nulpunt-energiezee waarop de materiële wereld drijft, als het ware, lijkt al gekend en nauwkeurig beschreven te zijn door HPB in *De Geheime Leer* toen zij het volgende schreef:

...de stof die de occultisten zich in haar laya- of nultoeestand voorstellen, is niet de stof van de hedendaagse wetenschap; zelfs niet in haar meest ijle gasvormige toestand... Als dus de adept of de alchemist eraan toevoegt dat, hoewel de stof eeuwig is, ... er toch atomen worden geboren in elk nieuw manvantara of wederopbouw van het heelal, is dit niet zo'n tegenstrijdigheid als een materialist, die in niets buiten het atoom gelooft, zou kunnen denken. Er is een verschil tussen gemanifesteerde en niet-gemanifesteerde stof, tussen pradhâna, de beginloze en eindeloze oorzaak, en prakriti, of het gemanifesteerde gevolg. (SDI, p. 545)

Alleen al deze passage geeft een verbijssterende glimp in het genie en de nauwgezetheid van HPB's gedachtenkracht. De passage heeft misschien haar tijdgenoten, waaronder wetenschappers, in verwarring gebracht, maar terugkijkend na 130 jaar kan de moderne lezer de zin van dit alles inzien:

- Haar 'nulpunt' materie is duidelijk een vooruitlopen op wat wetenschappers nu erkennen als het nulpunt-energieveld waaruit alle materie voortkomt, van de oneindig deelbare subatomaire deeltjes tot de kosmos in zijn totaliteit.
- Haar verwijzing dat de materie 'eeuwig' is, werd aangetoond waar te zijn door Einstein in de 20e eeuw, toen hij beschreef hoe materie opgesloten energie is, en energie materie in actie is. Materie en energie zijn één en hetzelfde en kunnen niet vernietigd worden.
- Haar verwijzing naar een 'nieuw manvantara' zouden wij nu beschrijven als

de 'oerknal', toen het heelal schijnbaar tot ontstaan explodeerde uit de lege ruimte, maar waarvan we nu weten dat het een tevoorschijn komende activiteit geweest is van de zee van nultoestand-energie die ik in dit artikel beschreven heb. Daarom zou de term '**pradhâna**' kunnen verwijzen naar een of ander 'ziel'-aspect van de ongeziene energiezee voorbij de materie, terwijl de term '**prakriti**' o.a. verwijst naar de pen die ik in mijn hand heb.

De Geheime Leer staat vol met duidelijke, nauwkeurige en indringende wetenschappelijke voorspellingen, die de wetenschap nog maar pas is begonnen te ontrafelen. Hoe meer dat ontdekt wordt, des te meer vragen er opgeworpen worden. Bij voorbeeld, sommige wetenschappers beginnen nu het heelal te beschouwen als een soort hologram, dat zijn vorm heeft aangenomen uit voorgaande heelallen. Er gaat niets verloren: ieder deel bevat een

verslag van het geheel. De occultist mag daarom de vraag stellen: als de wereld een fragment is van een universeel hologram, zal dit dan het begin vormen van objectief bewijs van het verslag van akasha, dat al zo lang beweerd wordt door de occulte wetenschap?

Theosofen moeten wetenschappelijk bewust zijn als zij het beste willen halen uit *De Geheime Leer*, maar volgens mij is het nog belangrijker dat de wetenschap zelf de visie heeft die alleen de occulte wetenschap kan geven. Zonder die visie zal de wetenschap achterblijven in het tijdperk toen anderszins slimme mensen bij elkaar zaten in een serieus debat over hoeveel engelen er kunnen dansen op een speldeknoop.

N.B. Alle citaten uit *De Geheime Leer* zijn uit de (Engelse) editie van 1888.

Uit: *Insight*, maart-april 2001
Vertaling: A.M.I.

De aarde IS ons, ze is niet van ons.
We zijn aardlingen. Fysiek en spiritueel zijn we
verweven met de levende processen
van de planeet zelf.
Samen met de zee, de lucht,
het zonlicht en andere levensvormen
hebben we deel aan wat een levend syteem
lijkt te zijn met planetaire afmetingen, Gaia.

Elias Amidon en Elisabeth Roberts